

Література

1. Меркушева Л. А. География сферы обслуживания населения (теория и методология) / Людмила Аркадьевна Меркушева. – Красноярск : Изд-во Краснояр. ун-та, 1989. – 184 с. 2. Про стан і перспективи розвитку дошкільної освіти в Сумській області : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.state-gov.sumy.ua/education 3. Сюткін С.І., Леонтьєва Г.Г. Економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни. Книга-зошит: Навч. Посібник. – Суми: Видавництво «Університетська книга», 2003. – 246с. 4. Топчієв О. Г. Основи суспільної географії : [навчальний посібник] / Олександр Григорович Топчієв. – Одеса : Астропrint, 2001. – 560 с.

Summary

I.I. Holovach. **The Territorial Structure Establishments of Educational System in the Sumy Area.**

In the article the territorial educational structure establishments (preschool, school, vocational and higher) had investigated by using such methods as districting, calculation indexes of localization and agglomeration of industries. In accordance with the integral indexes of the territorial placing of educational system establishments in the Sumy area, had made dividing administrative districts in to types. For vocational and higher education had been distinguished districts with the optimal location of educational establishments.

УДК 911.2 (477.52)

О.О. Милинчук

ВПЛИВ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА СТРУКТУРУ ЛІСОВОГО ФОНДУ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті досліджено лісоресурсний потенціал області шляхом аналізу фондовых статистичних даних лісокористувачів. Охарактеризовані сучасний стан лісів з урахуванням їх історичного минулого, запропонованій ряд заходів для поліпшення стану лісового фонду Сумської області.

Актуальність теми. Ліс – важлива складова частина біосфери планети і її роль визначається не лише величезним економічним потенціалом, а й безперервно зростаючим соціальним значенням, що пояснюється здатністю лісу позитивно впливати на оточуюче середовище. Ліс – це спільне людське надбання, яке має свої закони, зумовлені не лише історичними аспектами, а й певними фізико-географічними умовами. Необхідність збереження лісу зобов’язує надавати особливого значення охороні, раціональному використанню та відновленню лісових багатств. Дослідження лісоресурсного потенціалу дозволить оцінити і виявити проблеми, які пов’язані з лісами Сумської області, а також визначити можливі перспективи вдосконалення процесів лісозбереження в області.

Мета дослідження – дослідити структуру лісового фонду та масштаби лісокористування в області, запропонувати шляхи покращення стану лісів.

Виклад нового матеріалу. Усі ліси Сумської області надані у постійне користування державному підприємству “Сумиліс” і комунальному – “Суміо-благоріс”, також значна частка припадає на ліси інших міністерств і відомств [2, с. 22] (рис.1).

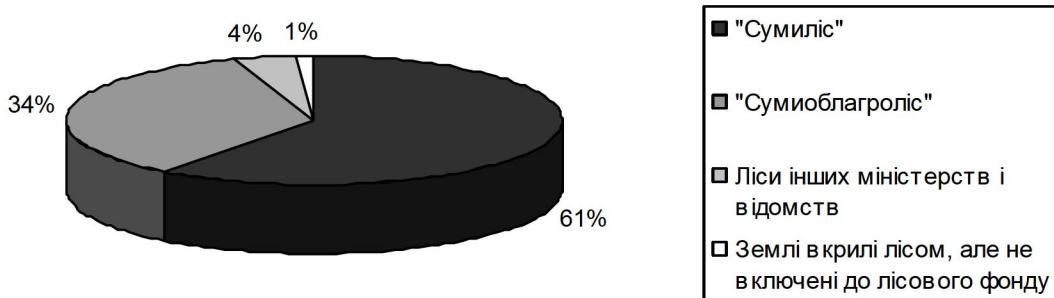

Рис. 1. Галузева структура лісокористування в Сумській області

Ліси, які входять до державного підприємства “Сумиліс” найбільш досліджені. Вони ростуть на територіях, які завжди історично були вкриті лісом, мають чітко визначену типологічну структуру, є високопродуктивними.

У складі порід лісів переважають твердолистяні групи порід дерев, які складають 46%, хвойні – 40%, м'яколистяні становлять 14% від загальної площині лісів [1, с. 28] (рис. 2а).

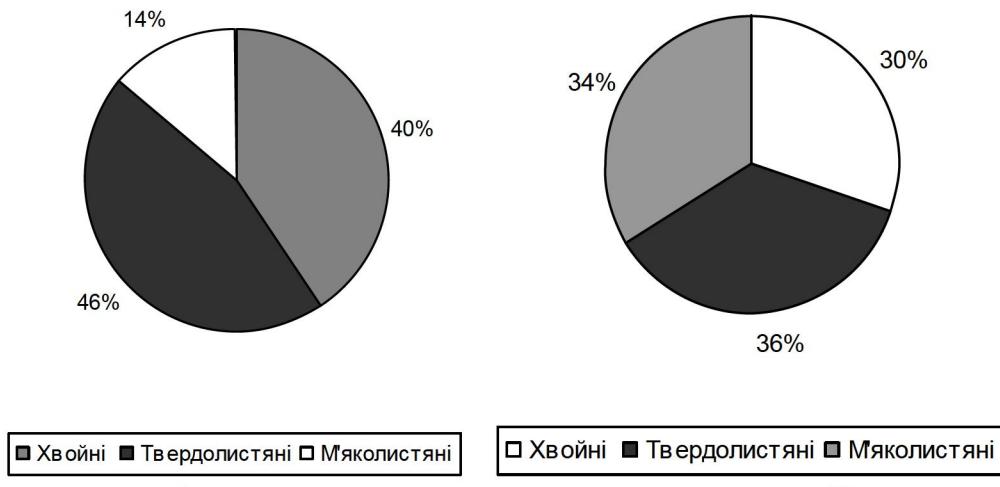

Рис. 2. Основні лісоуттворюючі породи: а) за даними “Сумиліс”; б) за даними “Сумиоблагроліс”

Серед твердолистяної групи порід домінуючим є дуб звичайний, (37%), також ясен звичайний – 5%, клен – 1,3%, дуб червоний – 1,1%. Граб, ясен зелений, явір, в'яз, берест, акація біла займають 1,6%. Найбільша кількість твердолистяних порід зосереджена в Краснопільському, Лебединському, Охтирському, Роменському, Сумському, Тростянецькому лісгоспах.

Група хвойних порід в основному приурочена до півночі області (рис. 3). Найбільш широко представлена в Шосткинському, Свеському, С.-Будському, Лебединському, Кролевецькому лісгоспах. Домінантною породою в цій групі є сосна звичайна, яка становить 39,5%, ялина і модрина – 0,5%.

М'яколистяні є найменш чисельною групою порід, серед яких частка берези становить 5,4%, вільхи чорної – 4,4%, на долю інших порід (осика, липа, тополя,

верба) припадає 4,2%. У Конотопському районі знаходяться найбільші площини насаджень.

До КП “Сумиоблагроліс” належать ліси, які були насаджені на сільськогосподарських угіддях після вилучення їх із господарського користування. Ці ліси характеризуються низькою продуктивністю деревини, оскільки ростуть на землях, непридатних для сільського господарства (неродючих або заболочених).

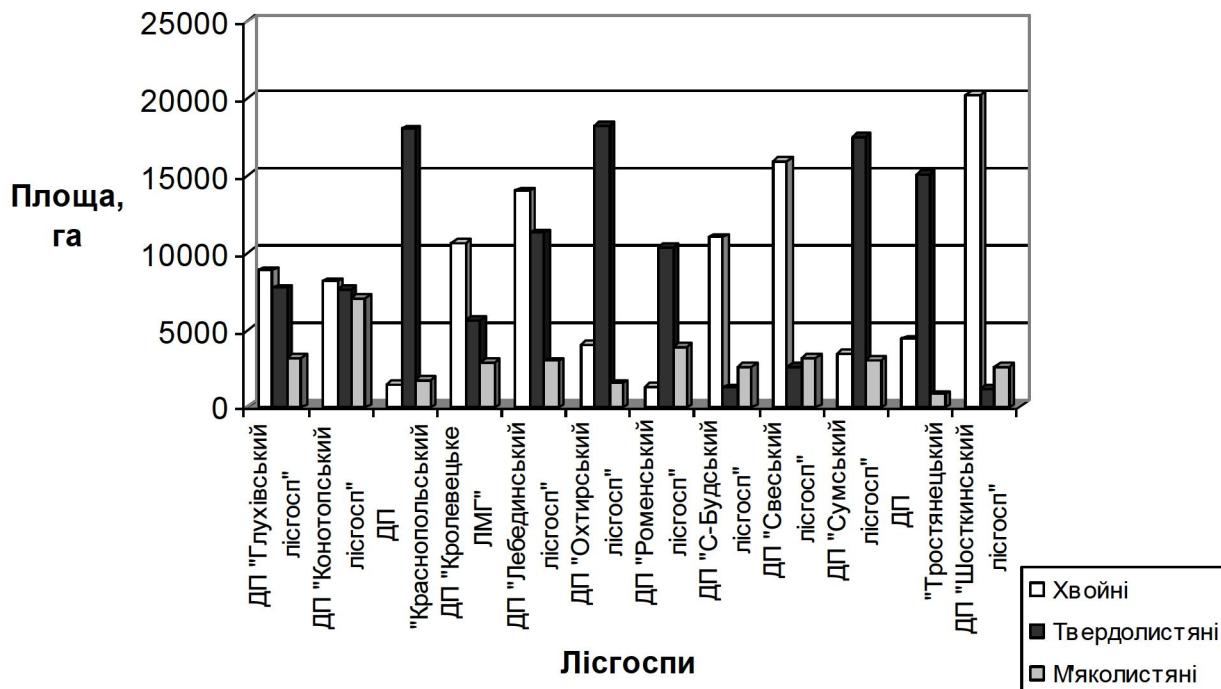

Рис. 3. Основні лісоутворюючі породи лісгоспів (за даними “Сумиліс”)

Ліс, як елемент географічного ландшафту є історично сформованою динамічною системою, яка має свої закони життя. Ці закони мають бути покладені в основу лісогосподарської діяльності. Проте працівниками “Сумиоблагроліс” були порушені ці закони через насадження великих площ сосни на місці сільськогосподарських угідь. Для сосни природне місцезростання – це дерново-слабопідзолисті, піщані ґрунти. Слід зазначити, що сосна добре приживається і починає рости на різних ґрунтах, але після 10-20 років після насадження на цих деревах спостерігаємо таке явище як “коренева губка”. Коренева губка (*Fomitopsis annosa*) є небезпечним збудником кореневих гнилей хвойних порід і зрідка вражає листяні дерева. Первінне зараження здорових насаджень найчастіше відбувається в I класі (до 20 років) віку після рубок догляду [3]. Однією з причин появи цих грибів на деревах може бути порушення умов місцезростання.

Отже, при посадці нового лісу була відкинута класична теорія відповідних умов місцезростання. Відповідно тип лісу, не притаманний для даного місцезнаходження, не має можливості на нормальний свій розвиток. Щодо складу порід дерев, спостерігається інший розподіл у відсотковому відношенні: перева-

жають твердолистяні групи порід дерев, що складає 36%, м'яколистяні – 34%, хвойні – 30%, від загальної площі лісів (рис. 2б). Такий склад лісів зумовлений умовами їх місцезростання.

Ліси інших міністерств і відомств складають 4% загальної площі лісів Сумської області – це переважно м'яколистяні, склад порід не відомий.

Методом експертної оцінки також були виділені землі, вкриті лісом, але не включені до лісового фонду, які за нашими розрахунками займають близько 1%. Це ліси, які утворилися на залишених землях і поступово заросли природнім шляхом різними видами дерев і чагарників. Ці ліси взагалі не досліджені, тим більше не відомий їхній склад порід.

Висновки і пропозиції. Оцінивши лісоресурсний потенціал Сумської області, звернувши увагу, насамперед, на історію формування лісів і теперішню ситуацію, яка склалася внаслідок господарювання, можемо надати такі пропозиції: 1. Ліси, передані у користування «Сумиліс» потребують максимального збереження біоресурсів. Для цього необхідно використовувати вузьколісосічні рубки, щоб залишався різновіковий ліс.

2. Ліси, які знаходяться під впорядкуванням “Сумиоблагроліс”, потребують наступних заходів щодо покращення лісоресурсного потенціалу: по-перше, насаджувати ліси потрібно відповідно до типу умов місцезростання, з урахуванням палеографічного минулого території; по-друге, нові лісові насадження повинні бути змішані за складом і складні за формуєю (багатоярусні), саме за таких умов ліс буде максимально виконувати свою захисну функцію.

3. Щодо лісів інших міністерств і відомств, а також земель вкритих лісом, але не включених до лісового фонду, насамперед їх потрібно зберігати і в найближчий час передати в постійне користування лісгоспам. Всі типи лісів, які виросли на необроблювальних сільгоспугіддях, відповідають своєму природному місцезростанню, саме тому вони повинні обліковуватися і бути включеними до лісового фонду Сумської області.

Література

1. Зведений проект організації та розвитку лісового господарства Сумського обласного управління лісового і мисливського господарства. – Ірпінь, 2010. – 130 с. 2. Стан навколошнього природного середовища в Сумській області у 2009 році(Доповідь). – Суми: ПКП «Елада S», 2010. – 84 с. 3. Википедія [ел. ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.wikipedia.org/wiki>

Summary

O.O. Mylynychuk. The Influence of the Forest and Economic Operation on the Forest Resources Structure of Sumy Region.

This article investigated the potential wood resource of the area by analyzing the fund statistic data of the wood services, also revealed the present state of the forest in view of their historical past and suggested a number of proposals for improving the forest resources of Sumy region